

VÍCTOR GARCÍA TUR

ELS OCELLS

PREMI DE NOVEL·LA MARIAN VAYREDA 2015

Empúries

narrativa

Víctor García Tur
Els ocells

Premi Marian Vayreda 2015

Editorial Empúries
Barcelona

© Víctor García Tur, 2016

Aquesta obra ha estat guardonada als premis Ciutat d'Olot amb el XLIX Premi Marian Vayreda de Prosa Narrativa, 2015, convocat per l'Institut de Cultura d'Olot-Ajuntament d'Olot. El jurat estava format per Mita Casacuberta, Josep M. Fonalleras, Carles Batlle, Marta Ramoneda i Josep Lluch.

Aquesta obra ha rebut un ajut
de la Institució de les Lletres Catalanes.

Generalitat de Catalunya
**Institució
de les Lletres Catalanes**

Primera edició: gener del 2016

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Impressió: Liberduplex
DIPÒSIT LEGAL: B. 29.312-2015
ISBN: 978-84-16367-37-5

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Tots els drets reservats.

TAULA

TOURIST GO HOME

1. Els voltors	17
2. Guia de camp de les aus d'Europa	27
3. La corona de flors	42
4. La cadenera morta	56
5. La cadenera viva	64
6. La finestra	75

SENYOR ALCALDE

EL POBLE NO ESTÀ EN VENDA

7. La pintada	85
8. El turisme	93
9. Els menuts	100

QUAN TOT SIGUIN HOSTALS

SEREM UN POBLE FANTASMA

10. El silvestrista	115
11. Cary Grant	128

12. El regal	143
13. Visca el punk	155
14. La trucada	167
15. Mares i fills	171

ALCALDE AVAR I PUTERO

16. Peter Parker i Batman	183
17. L'esprai negre	196
18. Les germanes Brugués	212
19. La mare de la ciència	234
20. L'Excel·lentíssim Senyor Alcalde	254

TURISTES, FOTEU EL CAMP!

21. La Reina és morta	267
22. La junta extraordinària	276
23. El foc	291
24. Les Excel·lentíssimes Senyores Putes	312
25. La neu	329
26. Els garsots	341
27. El quadrat és la base	355
28. ¿És l'hora dels adéus?	368
29. Els Ocells	377
<i>Agraïments</i>	389

ELS VOLTORS

Quan la Virgínia Urpí va trobar-se el jeep emblanquinat pel gebre, va remugar en el seu idioma matinal. Al cel encara hi resistia un tros de lluna. Per tal de conduir còmodament i poder reaccionar davant d'imprevistos com guineus, genetes o el simple glaç, va desfer-se de l'anorac tumescent que la deformava i li dibuixava un cos poc àgil que no era el seu. A la Virgínia la caracteritzava una magror exagerada fins a l'extrem de la carronya. Això no vol dir que no fos plena de vida, sinó que l'esquelet se li intuïa sota el blanc de la pell, com si volgués alliberar-se d'ella. També el nas, pel bony i la curvatura, semblava part de la pròpia ossada.

Va deixar Querrassa, per una comarcal lliure de cotxes, i va conduir cap a la feina, admirant la pau fantasmal dels marges de pedra i els matollars detalladament cristal·litzats. Les notícies de la ràdio sonaven llunyanes. Països amb noms inversemblants com Gran Bretanya, Alemanya o Espanya no podien existir. Li semblava que la comarca de les Moles era l'únic territori científicament demostrable.

En arribar a la finca solitària on treballava, la terra

va crepitjar sota les xiruques. Els narius se li van humitejar mentre arrossegava la tanca corredissa de l'entrada. A l'Observatori s'hi accedia per un caminet empinat. Resultava impossible no vacillar a causa del vertigen de trobar-te al peu d'aquelles muntanyes calcàries sobtadament verticals. Quan deia que treballava a l'Observatori de les Moles, si l'interlocutor era aliè a la vida de la regió, se l'afigurava pendent de telescopis per estudiar tempestes solars o la proximitat d'un meteorit fatal. Ella havia d'afanyar-se a especificar que el seu camp d'estudi no eren les òrbites dels planetes, sinó el vol de les aus. Era un observatori de rapinyaires necròfags. La feina dels teus somnis, si et dius Virgínia Urpí, si vas estudiar biologia i l'*Homo sapiens* és un capítol del manual que saltaries de bon grat. Com a bona ornitòloga, la Virgínia sempre s'havia fet acompanyar d'uns binocles, blocs de notes, peus de rei, paciència. Des que era una nena, quan li va néixer l'afició, que ho havia fet així. Havia après a reconèixer la cuereta en el seu vol ondulant, i a diferenciar la femella de l'esperver de la de l'astor. Cap als trenta-pocs li havia tocat posar-se ulleres. La vista li fallava. Envel·lir devia ser això, pensava, anar perdent vista, que el món s'esborroni fins a convertir-se en una tempesta de neu. Va complir els trenta-cinc i ja li va semblar que tot anava de baixa. El temps volava. Tard o d'hora tot decauria. Però llavors veia un xoriguer clavat al cel, com un funàmbul, i ho celebrava amb l'emoció infantil del primer dia; el temps s'havia aturat, o ella havia retrocedit en el temps, o el temps, senzillament, no existia.

Amb les mans a la cintura inflada que li feia el plumó, la Virgínia va estudiar el paisatge: unes muntanyes

que hauria de considerar familiars se li apareixien diferents, mudes, endormiscades. Ella, en canvi, se sentia ben desperta i tenia pressa per lliurar-se a les rutines de l'Observatori. Entre altres tasques, la seva professió consistia a fer veure els voltors com unes aus atractives i, fins i tot, simpaticotes. Bona part dels visitants que s'atrevien a pujar als ports de les Moles i reservar cita per a l'Observatori ja eren ornitòmans convençuts o, si més no, amants dominicals de la natura; però a d'altres, simples curiosos, que aprofitaven l'estiueig en una de les cases de la comarca per enfilat cap al planell elevat de l'Observatori (tal com algun fullet turístic els devia persuadir de fer), se'ls havia de demanar que silenciessin els mòbils i tot seguit, i encara més difícil, se'ls havia d'encomanar l'entusiasme pels ocellots carronyaires. A la canalla era fàcil meravellar-la. Així que els voltors aterraven, a pocs metres del refugi de fusta, i se sentia el claqué pesant de les urpes contra la grava, els petitons quedaven bocabadats i convertits a la religió dels grans necròfags. Per contra, els adults eren un os dur de rosegar. Calia competir amb un imaginari obscur que titllava els voltors d'aus de mal averany, que es valia d'ells per caricaturitzar la falta d'escrúpols de polítics i banquers o que, supersticiosament, els relacionava amb la mort. I esclar que amb la mort hi estaven estretament lligats, però d'una forma més aviat benèvola, higiènica; segons intentava raonar la Virgínia davant els visitants, els necròfags són una de les eines que la natura empra per fer net i aconseguir la quadratura del cercle tròfic.

Amb els anys destinats a l'Observatori, a la Virgínia li havia nascut un sentiment, poc científic, que no podia

compartir amb ningú, per por de sonar ridícula: pensava en si mateixa com la mare de tots aquests voltors. Els seus nens. Potser no els amanyagava ni els llegia contes abans d'anar al llit, ni tan sols dormien sota el mateix sostre de pedra, però era ella qui els nodria i ella, més que ningú, qui vetllava per la seva existència plàcida. Cada dia, la Virgínia s'ocupava d'alimentar els voltors de la zona, que, avesats a un pacte peculiar amb el món humà, arribaven en estols nombrosos, a desenes, centenars, envolant-se des de les cingleres on s'aixoplugaven, fins a l'esmorzar promès de l'Observatori. Cada dia sense fallar. Sense dir ni piu. Com pàrvuls fidels.

Avui no seria un dia diferent dels altres, més enllà de la falta de visitants: els caps de setmana d'hivern les visites eren escasses; entre setmana (com era el cas), inexistents. Quedant al marge dels ritmes humans, els necròfags reclamarien la dieta promesa, sense importar-los que ningú no els fotografiés mentre esquinçaven el costellam d'una vaca: es permetien viure fora del temps, passant per alt els dilluns i els diumenges, les voltes del rellotge i els compartiments del calendari.

La Virgínia va obrir les dues persianes de l'oficina i va ocupar-se de la feina grisa d'ordinadors i correus, a l'espera que el sol escalfés una mica, i els corrents tèrmics conduïssin els seus nens fins al canyet en què es convertiria l'esplanada del centre. Els voltors arribarien abans que en Bartók, això segur. El seu company, un jove amb la barba pèl-roja i una gran afició per il·lustrar qualsevol anècdota valent-se del terra com una pissarra, atribuïa la seva impuntualitat al fet que pujava a peu des de Sant Salvador, el poblet on residia. La Virgínia ni

es molestava a demanar-li que sortís abans de casa. En Bartók acabaria traient el nas, tard o d'hora (tard), però, efusiu, s'excusaria dient que havia topat amb un pelegrí electrocutat i, amb el peu, dibuixaria un cercle i faria que unes pedres representessin les torres d'alta tensió i, amb una creu, marcaria l'escena del crim.

Sobre la taula d'en Bartók hi havia l'odiós *Muy Interesante*, prometent que el fotomuntatge en portada era el retrat més probable per als improbables habitants de Mart. La Virgínia va negar amb el cap. De vegades, el seu company la desesperava.

De la nevera en va treure diverses peces de carn trosjada i algunes vísceres per tal que assolissin una temperatura més *natural*. Les va repartir en dos cubells de plàstic. Després ja va poder fer-li una bona queixalada al mig entrepà de truita que havia comprat al bar, i posar en funcionament la cafetera. La seva tassa, totalment fora de lloc, deia I♥NY. L'alternativa era una tassa amb el calendari caducat del 2004, la d'en Bartók. La Virgínia va buscar, a través de la finestra, algun senyal al cel. El vidre es va entelar. S'estimava més sortir al porxo i esperar asseguda que fos l'hora. Deixant els cubells al costat de la cadira de càmping, i subjectant la tassa fumejant amb les dues mans, la Virgínia va sotjar la cresta de les muntanyes del vessant nord. Encara van passar deu minuts, abans no comencessin a agrupar-se els primer voltors que, llunyans com insectes, voleiaven lentament, a fregar dels cúmuls blancs, traçant espirals que, un rere l'altre, resseguien com si fossin rails fermes i ben definits. La colònia estava més o menys comptabilitzada: uns tres-cents cinquanta individus. Aquestes eren da-

des que la Virgínia repetia als visitants (quan n'hi havia). Després pronunciava solemne el nom científic, *Gyps fulvus fulvus*. Hi afegia alguna anècdota, per ficar-se l'audiència a la butxaca, com ara que en temps de domini iber no es retiraven els cadàvers dels camps de batalla, sinó que es deixaven a disposició dels voltors; això assegurava que les ànimes dels guerrers fossin conduïdes ben amunt, cap al cel dels immortals. Els voltors poden volar fins als sis mil metres sobre el nivell del mar. Dit això, la Virgínia ho aprofitava per enumerar la informació que realment l'apassionava, i donava pas a les ciències exactes: longitud, ala plegada, envergadura, pes, posta, un sol ou, de cinquanta-dos a cinquanta-quatre dies d'incubació, deia, ¿no us sembla apassionant?

Quan, per fi, l'eixam d'ocells va iniciar el descens lent i embullat, la Virgínia va adonar-se perfectament que eren menys quantitat que de costum. L'estranyesa la va conduir cap a una altra irregularitat que li havia passat per alt. Els *seus* ocells no resseguien la ruta comuna, del nord cap al sud, és a dir, dels penya-segats que penjaven sobre el riu Cabra, on es concentraven els últims conreus de Sant Salvador, fins a l'Observatori. Avui, inexplicablement, sorgien de la banda nord-est, com si fossin el reflex al mirall d'un dia normal i corrent.

La Virgínia va reaccionar, llavors, i va escampar la carn i els menuts dels cubells al mig de l'esplanada. Aviat van deixar-se caure els primers voltors. Feien saltirons i tenien problemes per replegar les ales perquè xocaven contra les ales dels altres. Atenta al tiberi, la Virgínia va comptar poc més d'un centenar de cossos ocres. Un bon ball de plomes i caps calbs, segur, però

lluny d'assolir el tropell habitual. I per bé que tot just arrencava l'època de l'aparellament, això no podia explicar que la colònia s'hagués reduït fatalment, o que una part dels seus nens l'haguessin avorrit i no volguessin visitar-la.

Passats vint minuts, els voltors se n'havien tornat per on havien vingut, fent l'esforç de batre les ales i reenganxar les brises ascendents que els remuntarien fins als núvols. Presa d'una mena d'impuls empíric, la Virgínia va collir una de les plomes que havien quedat entre les restes del festí i la va ensumar com si això pogués indicar-li informació rellevant: la fetidesa era la de sempre; el color d'aquella rêmige primària, el negre intens que s'hi esperava.

Va tornar-se'n a l'edifici per telefonar als forestals. S'hi va repensar. Es va quedar al porxo, caminant en cercles, fent i desfent-se una cua als cabells. El cafè se li havia refredat. Va buidar la tassa en un test, sense planta, que alguns visitants confonien amb un cendrer tot i que al recinte no s'hi podia fumar. Es va sentir un lladruc i la resposta contra les parets de la muntanya. Després un altre, amb un eco més potent, i la figura d'en Bartók, acompanyada de la seva mascota orelluda, no va tardar a fer-se visible, a baix, a la pista forestal. Un revolt el va amagar breument. I, en reaparèixer, ja estava empenyent la tanca de l'entrada. El gos va avançar-se a l'amo amb una carrera desesperada. Va fregar les cames de la Virgínia i, després de llepar-li la mà, se'n va tornar cap a en Bartók, que la saludava a distància. El gos seguia bordant a l'aire. Era un encreuament de podenc amb algun raça, menuda, d'orelles punxegudes. En

Bartók l'havia adoptat a través d'una protectora d'animals i podria dir-se que havien esdevingut inseparables si no fos perquè, de tant en tant, la Virgínia es deixava seguir pel gos quan feia treball de camp i caminava sota un niu d'àguila cuabarrada, o alliberava un xot al qual havien curat l'ala.

—Està una mica esverat —va dir en Bartók—. Perdona el retard.

Va apropar-se fins a la mànega enrotllada, va obrir-ne l'aixeta i va omplir una abeuradora de plàstic rosa.

—Aigua, Anubis —va dir—. Beu, sí, guapo, beu, molt bé.

—Bon dia.

—Bon dia! —va respondre ell més entusiasta, mentre la llengua del gos sonava com si batessin ous—. Po-brissó, tots els tolls que trobava eren glaçats. ¿Com s'han portat els nens?

La Virgínia va arrufar les celles.

—¿Què vol dir *els nens*?

—Sempre penso que ets una mena de mestra rural i que ells, per regla de tres, són els alumnes. ¿S'han comportat, els nens, a l'hora del pati?

—Estic una mica preocupada *pels nens*.

—És evident que el dia és estrany.

—¿Sí? ¿És evident?

En Bartók va gratar-se una barba que, com si l'haguessin submergit en un líquid, diferia dràsticament del castany dels cabells de més amunt. Era un nano acabat de sortir de la carrera. Carn tendra.

—No ho sabia explicar. El sentit aràcnid em diu que alguna cosa no rutlla. En sortir de casa m'ha semblat

que tot estava *massa* silenciós i que els ocells s'amagaven. Acabo de veure un grup de garses, un gaig remenant una alzina, i pardals, esclar. Tot correcte. O sigui que no sabria dir què falla, però... Espera, ¿què t'amoïna, a tu?

La Virgínia va treure's les ulleres i les va fregar amb la samarreta interior tot i que devien ser netes.

—He comptat uns cent voltors.

—¿Només?

—Només.

—Ara truco als forestals, per si hi ha un incendi.

—Bartók —va dir com si el felicités—, m'ho has tret de la punta de la llengua.

—Tot i que no és temporada d'incendis.

—I ara m'acabes de llegir el pensament.

L'Anubis tornava a córrer, ara, feia coincidir els lladrucs amb saltirons en l'aire. En Bartók el va amenaçar amb una mirada ferotge, conscient que el llenguatge gestual seria més efectiu amb el podenc. L'Anubis va abaixar les orelles.

—Em sembla que agafaré el jeep i aniré cap als nius —va dir ella donant-li l'esquena per posar-se en marxa—. Comprovaré que la resta de la colònia no sigui allà.

—Genial. Ja m'encarrego jo de trucar als forestals.

Fet i fet, la Virgínia va tornar a agafar l'anorac i el va deixar al seient del copilot, malgrat que el fred ja no era el de primera hora. Es va recollir els cabells. Estava baixant cap a la sortida, a poc a poc, posant a prova els amortidors del jeep, perquè les pluges havien obert sots allà on solia baixar l'aigua, quan va trobar en Bartók picant-li al vidre del darrere i obrint el maleter, amb el

jeep encara en marxa. L'Anubis bordava sense parar. Ella va treure el cap i un braç per la finestra.

—¿Què?

—Que els forestals no tenen ni puta idea, ni gaire interès, en el que els deia.

—Sempre tan simpàtics.

—Endú-te l'Anubis —va cridar en Bartók per sonar per sobre del motor—. M'està tornant boig i no em deixarà treballar.

—Ah, ¿i a mi sí que em deixarà?

—A tu et guiarà —va dir—. És un gos de quest.

I el llebrer va saltar al seient del davant, es va acomodar sobre l'anorac de plomes tovet de la Virgínia, amb la boca oberta i la llengua fora. I aquest aspecte de bèstia ximpleta i feliç, el contradeien dos ulls prou intel·ligents per entendre-ho tot.